

FELHASZNÁLÓORIENTÁLT WEBLAPOK

Az Európai Szabadalmi Akadémia második alkalommal szervezett szemináriumot az iparjogvédelmi honlapoknak és portáloknak a felhasználók igényei szerinti átalakítása témájában.¹ A Tallinnban megrendezett szeminárium résztvevői elmélyíthették tudásukat az e-szolgáltatások fejlesztéséről, megismerkedhettek a vonatkozó biztonsági intézkedésekkel és az intézményi identitás erősítésének kérdéseivel, valamint a felhasználói magatartás elemzésének módszereivel.

A szeminárium tematikája

- Elektronikus kormányzati és más elektronikus szolgáltatások fejlesztése: a szolgáltatások támogatása a honlapon, a nemzeti tanúsító hatóság szerepe a felhasználók által igényelt hitelesítés és digitális aláírás során, az elektronikus szolgáltatások egységes portálszerkezetének kialakítása;
- biztonsági kérdések: cybertámadások, adatvédelem;
- ismerjük meg a felhasználókat: hogyan vegyük figyelembe a tesztfelhasználók visszajelzéseit, hogyan vizsgáljuk felül a honlapkonceptiókat, hogyan bővítjük új funkciókkal és grafikus elemekkel a portálokat, hogyan kell tekintetbe venni az ergonómiai szempontokat, hogyan alkalmazzuk a webelemzés tapasztalatait, hogyan optimalizáljuk a honlapot a keresőmotorok számára, hogyan osszuk meg a szabadalmakkal kapcsolatos IP-képzésről szóló információkat;
- intézményi identitás: tervezési irányelvek, brandalakítás;
- szolgáltatáspromóció a honlapon: az EPO online elérhető szabadalmi információs szolgáltatásainak integrációja, valamint az Európai Szabadalmi Egyezmény tagországaiban élő felhasználók számára készült, integrált szolgáltatásokat nyújtó honlap, a European Patent Network (EPN) portál bemutatása;
- kerekasztal-beszélgetés az EPN honlapjának jövőbeli fejlesztési perspektíváiról.

A vendéglátó Észtországról

Talán nemcsak informatikai körökben ismert tény, hogy az információs társadalom építése terén Észtország igen rövid idő, alig egy évtized alatt a világ élvonalába került. Ennek eredményeiről volt alkalmunk meggyőződni: a repülőtértől a szállodáig mindenütt gyors vezeték nélküli hálózatra lehetett csatlakozni, méghozzá ingyenesen.

¹ A 2008. évi rendezvény helyszíne Lille volt. A szemináriumról készült beszámoló az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2009. 1. számában olvasható.

A baltikumi „kistigrisek” legsikeresebb tagországának mindössze 1,3 milliós a lakossága. A 45 228 km² területű ország 1991-ben nyerte el függetlenségét. 2008-ban az egy főre számított bruttó nemzeti termék (GDP) 16 900 EUR/fő volt (magasabb, mint Magyarországon).

2011. január 1-jén az egész világot bejárta *Andrus Ansip* észt kormányfő parafrázeált mondata, amelyben kijelentette: „kis lépés az euróövezetnek, de nagy lépés Észtországnak” az a tény, hogy ettől a naptól kezdve Észtország hivatalos fizetőeszköze az euró lett.²

A szakmai program

A szemináriumot *Matti Pääs*, Észtország szabadalmi hivatalának elnöke nyitotta meg. A hivatalt 1919-ben alapították. A szovjet megszálláskor, 1940-ben a hivatal kényszerűen felfüggesztette tevékenységét. Az intézmény a függetlenség elnyerése, 1991 óta működik újra. Az elnök hangsúlyozta, hogy valamennyi szakmai összejövetel, rendezvény nagyon fontos az ország számára.

Helge Rasmussen, az Európai Szabadalmi Akadémia főigazgatója az immár 38 tagországot tömörítő Európai Szabadalmi Egyezmény jelentőségét hangsúlyozta. Az Európai Szabadalmi Hivatal független szervezetként működik, több mint 7000 alkalmazottal. Az Európai Szabadalmi Akadémia fontos szerepet tölt be a felhasználók képzésében és az iparjogvédelmi szakemberek továbbképzésében.

Eve Tang, az észt szabadalmi hivatal informatikai vezetője az intézmény honlapján keresztül elérhető, az elektronikus kormányzati törekvéseknek megfelelően kialakított szolgáltatásokról tartott előadást. Az észt hivatal nemcsak szabadalmakkal, de valamennyi oltalmi formával foglalkozik; a szabadalmi és a védjegyadatbázisokat hetente frissítik. Elektronikus bejelentésre a védjegyek esetében 2007-től, a szabadalmak terén pedig 2008-tól van mód. A védjegybejelentések 40%-a, a szabadalmi bejelentések 60%-a már elektronikus úton érkezik. A bejelentés során elektronikus személyazonosító kártyát kell használni (amelyről a későbbiekben külön előadás szólt).

Az észt hivatal kiemelten foglalkozik a kis- és középvállalkozásokkal, amelyek kérhetnek konkrét tanácsadást, vagy részt vehetnek a hivatal által szervezett konzultációkon, szemináriumokon. A hivatal internetcíme: www.epa.ee.

² <http://www.hirextra.hu/2011/01/01/kis-lepes-az-euroovezetnek-de-nagy-lepes-esztorszagnak/> (2010. január 8.).

Logi sisse ID kaardiga
ID-kaardi seadistamine | Portaali kasutusjuhend

Avaleht >

Tere tulemast tööstusomandi õiguskaitse taotluste elektroonilise esitamise portaali

Siin saate täita ja saata Patendiametisse uusi kaubamärgi registreerimise taotlusi, patenditaotlusi, kasuliku mudeli registreerimise taotlusi, euroopa patendi jõustumise taotlusi ja tööstusdisaini registreerimise taotlusi ning vaadata oma varem esitatud taotlusi.

Taotluse võib täita igaküls, kuid allkirjastada tohib seda ainult taotleja ise (või teda esindav patendivolinik). Juriidilisest isikust taotleja nimele võib alla kirjutada tema seadusejärgne esindaja (allkirjutajal on sellets juhatuse liige). Kui taotluse täitja ei ole allkirjaõiguslik isik, saab viimasei leheküljel sisestada allkirjaõigusliku isiku nime ning isikukoodi ja allkirjutaja leiab portaali sisse logides täidetud taotluse rubriigist "Allkirjastamata/saatmata taotlused".

Pooleliolevad taotlused leiata rubriigist "Allkirjastamata/saatmata taotlused". Patendiametisse saadetud taotlused rubriigist "Saadetud taotlused".

Edukat taotlemist!

<https://online.epa.ee/>

Toompues tee 7, Tallinn 15041, telefon 627 7911, faks 627 7912, e-post: vastuvott@epa.ee

Észtország az egész világon az elsők között vezette be összes lakosa számára az elektronikus azonosító kártyát. Az eszköz használatához kidolgozott rendszer – beleértve a jogrend átalakítását – és az eszköz gyakorlati megvalósítása az információs társadalom építése terén a világ élvonalába emelte az országot.

A Certification Centre Ltd. igazgatója, *Kalev Pihl* ismertette a chipkártyával ellátott igazolványt, amely az online parlamenti és helyhatósági választásokon való részvételtől kezdve a napi ügyes-bajos dolgok intézéséig minden műveletre alkalmas. A világon először Észtországban tették lehetővé 2007 februárjában a parlamenti választásokon az elektronikus szavazást.

Az észti személyazonosító kártya egy integrált chipen tartalmazza az állampolgárok azonosító és egyéb (például egészségügyi) adatait, valamint digitális aláírását. Az elektronikus aláírás biztosítja a hiteles és biztonságos kommunikációt, lehetővé teszi az elektronikus cég-alapítást, a szavazásokon való részvételt, de még a tömegközlekedési eszközök igénybevételel is. A digitális aláírás mellett valamennyi állampolgár kap egy <keresztnev><vezeteknev>@id.ee felépítésű hivatalos e-mail címet, amely egész élete során azonosítja.

Észtországban 2002-ben kezdődött a személyazonosító chipkártyák kibocsátása. A kártyákon megtalálható az állampolgárok privát és publikus azonosító kulcsa, amely az elektronikus dokumentumok titkosítását, illetve digitális aláírását egyaránt lehetővé teszi. Az észti jogrendszer 2000. december 15-e óta nem tesz különbséget a digitális és a hagyományos, kézzel történő aláírás között. Gyakorlatilag a teljes felnőtt lakosság rendelkezik digitális sze-

mélyazonosítóval, és egyre többen aktívan használják is azt. 2009-ben több mint 400 ezer adófizető elektronikus úton nyújtotta be adóbevallását.

A kártyán lévő chip további információk tárolását is lehetővé teszi. Érdekes felhasználási terület például a fővárosban a tömegközlekedés igénybevételéhez szükséges virtuális jegy vagy bérlet. A virtuális jegyet az interneten keresztül elektronikus átutalással, sms küldésével vagy kioszkokban lehet megvásárolni. Egy kérdésre válaszolva Kalev Pihl elmondta, abból az alapelvből indulnak ki, hogy mindenki becsületesen fizet a közlekedési eszköz igénybevételéért. Az ellenőrök a chipkártyán lévő információk alapján tudnak meggyőződni arról, van-e az utasnak virtuális jegye, bérlete.

A személyazonosító kártyával igénybe vehető szolgáltatások széles köréről a cég honlapja (<https://www.sk.ee>) nyújt áttekintést. Az itt olvasható közlemények egyike szerint Tallinnban és a többi nagyvárosban több mint 120 ezer ember használja digitális kártyáját a tömegközlekedésben.

Egyedülálló módon Észtország a portugál, a finn, a belga és a litván állampolgároknak lehetővé teszi, hogy digitális aláírásukkal az interneten keresztül céget alapítsanak az országban, illetve, hogy elektronikus úton telessenek eleget adatszolgáltatási kötelezettségeiknek. Európában ez az első olyan program, amelyben az egyik ország hivatalosan elfogad egy másik országban kiadott elektronikus aláírást. Arra azonban még nincs lehetőség, hogy a fentiekben túl további országok polgárainak digitális aláírását is elfogadják.³

A francia nemzeti hivatal honlapjainak újjászervezése

Az előző szemináriumon már megismerhettük a francia nemzeti hivatal portáljának újjáalakított változatát. Yannick Chaudron beszámolt az azóta eltelt két év eredményeiről, és ismertette a portálrendszer további optimalizálási projektjét. A honlap látogatottsági adatai imponálóak: havonta 322 ezer látogatást regisztrálnak, a látogatók havi átlagban 2 millió 420 ezer oldalt tekintenek meg.

A portálon jelentős szerkezeti változásokat hajtottak végre: a legfontosabb szolgáltatás, az elektronikus bejelentés a nyitóoldal fő helyére került. Minden bejelentő arra kíváncsi, mi mibe kerül – ezért ezek az információk is szembeötlő helyen, az egyes oldalmi formákat ismertető lila „dobozok” alatt olvashatók. Az egyes célcsoportokat így szólítják meg: „la PI pour vous” – „az iparjogvédelem az önök szolgálatában”. A honlap közepén lévő ablakban egymást váltva olvashatók az adott időszak marketingüzenetei.

Állandóan ellenőrzik, valóban jól használható-e a honlap: tanulmányozzák a felhasználók igényeit, illetve elégedettségét. Az előadó konkrét példával illusztrálta, miként mérik a

³ E-ügyintézés személyi azonosítóval Észtországban. 2010.08.12.; http://l-it.hu/hir/E-ugyintezes_szemelyi_azonositoval_Esztorszagban (2011. január 8.).

portál használhatóságát. Egy védjegybejelentést szimuláltak, a feladat szerint meg kellett győződni arról, létezik-e már ez a védjegy. Az eredmény nem túl biztató: a kezdő felhasználók 40%-a nem találta meg a védjegyadatbázist!

Egy másik vizsgálat szerint a honlapok látogatóinak 40%-a adatbázist keres, 10%-a a védjegybejelentés iránt érdeklődik – tehát a túlnyomó többség az adatbázisokhoz, illetve meghatározott folyamatokhoz kíván hozzáférni. Azt is megnézték, hány lépéssel lehet bejelenteni egy védjegyet: minimum tíz lépés kell hozzá, de közben át kell lépni egyik honlapról a másikra – ezen mindenképpen akarnak változtatni.

A felmérések alapján a profik jóval elégedettebbek az INPI honlapjával: nekik nem kell keresgélniük, melyik adatbázis, melyik fontos információ hol található meg. Magától értődőnek látszik, a tervezés során mégis nagy hangsúlyt kell kapnia annak a ténynek, hogy a kezdő felhasználók számára más információkat kell szolgáltatni, mint a professzionális ügyfeleknek.

Az INPI-nek jelenleg tizenöt honlapja van, amelyek karbantartása túl sok erőt köt le. Tucatnyi alvállalkozóval kell tartani a kapcsolatot a heterogén szerkezetű és tartalmú honlapok menedzselése során. A hivatal stratégiájában szerepel az egységes elvekre épülő portálrendszer megvalósítása, aminek célja a felhasználóknak nyújtott szolgáltatások színvonalának emelése, a nemzetközi szabványoknak megfelelő minőségbiztosítás, az elektronikus szolgáltatási rendszer funkcionális bővítése.

A francia hivatalban most azon dolgoznak, hogyan lehet még tovább egyszerűsíteni a portál szerkezetét. Fontos alapelveként leszögezték: minden oldalnak pontosan ugyanolyan szerkezetűnek kell lennie, akárhányadik szinten jár a felhasználó. Nem a professzionális, hanem a gyakorlatlan felhasználók igényeinek kívánnak megfelelni. A felhasználóorientált portálrendszer kidolgozására új alvállalkozóval kötöttek szerződést. A munkálatokra négy év alatt 800 ezer–1 millió eurót irányoztak elő.

Hasonló elvi alapokról számolt be *Anna Juda* is, aki az EPO internetes szolgáltatásainak integrálási törekvéseit ismertette. Az európai hivatal érdeklődésének homlokterébe is a kezdő felhasználók igényei kerültek. A jelenleg különálló honlapokon, eltérő módon „tálalt” információk között a szolgáltatásokat és az adatbázisok felépítését nem ismerő látogatók nagyon nehezen tudnak eligazodni. Tervbe vették, hogy egyetlen interfészt dolgoznak ki – megkönnyítve ezzel a tájékozódást. További egységesítési törekvés az összes adat egyetlen adatbázisba szervezése, amely komoly erőforrás-megtakarítást eredményezne azáltal, hogy nem kell az adatbázisokat szinkronizálni, több platformot menedzselni.

Internetbiztonság

Hillar Aarelaid, az Estonian Informatics Centre informatikai vezetője arra hívta fel a figyelmet, hogy a vizsgálatok szerint a számítógépek 25%-a fertőzött. A felhasználóknak nem is jut a tudomására, ha a gépüket rácsatlakoztatták valamelyik kártékony botnetworkra. A

biztonsági figyelmeztetéseket – mint például ezt az üzenetet: „warning – visiting this web site may harm your computer” – a felhasználók általában figyelmen kívül hagyják, mint ahogy azzal sem törődnek, hogy letöltsék a számítógép operációs rendszerének biztonsági réseit bezáró programfrissítéseket.

Az előadó konkrét vizsgálati eredményeket mutatott be a botnethálózatok által terjesztett kéretlen küldeményekről, amelyek mennyisége – szakértői vélemények szerint – a valós levélküldemények számának 80-90%-át is eléri. A spamekkel nem csak az a baj, hogy jelentősen túlterhelik a levelezőrendszereket, hogy a kiirtásuk fölösleges időt és energiát köt le – jóval nagyobb problémát okoznak azzal, hogy nagyon gyakran kártékony, fertőzött oldalakra viszik a gyanútlan felhasználókat. Elég egyetlen meggondolatlan kattintás, és máris vírus- vagy más fertőzést kaphat a számítógép.

A hivatali rendszerek szempontjából komoly veszélyt jelent, ha a laptopot kivisszük a helyi hálózat felügyelete alól. Nagyon gyakran a hazavitt laptopok miatt fertőződnek meg a munkahelyi belső hálózatok, tetemes kárt okozva.

A gyakori – legalább negyedévente kötelező – jelszóváltásra is felhívta a figyelmet az észti szakértő. Köztudomású, hogy az azonosító/jelszó párosoknak komoly piaci értékük van: ezer dollárért ezer felhasználónevet és jelszót lehet vásárolni. Azt is érdemes tudni, hogy a pluginok (a szoftverek funkcionalitását bővítő, apróbb kiegészítő alkalmazások) is nagyon sok veszélyt rejtnek magukban, ezért óvakodni kell a telepítéstől. A honlapok biztonságát szolgálja az is, ha a fejlesztés során figyelembe vesszük a World Wide Web Consortium (W3C) ajánlásait.

A felhasználók nincsenek tudatában annak, hogy az Explorer 6-os verziójának használatával milyen óriási veszélyeknek teszik ki magukat. Érdekes volt látni, hogy az előadó a Lynx böngészőt használja. Az 1994 óta folyamatosan fejlesztett, kizárólag textátlományt tartalmazó program abszolút védett minden fertőzés ellen – nem véletlenül használják ezt a profi programozók, a unixos rendszergazdák és azok, akik a leginkább tudják, milyen veszélyekkel járnak a csillogó-villogó, bonyolult alkalmazások. Az előadó külön felhívta a figyelmet arra, hogy a Skype milyen sok veszélyt hordoz magában – nem véletlenül vívta ki a rendszergazdák utálatát. Számos munkahelyen nem is engedik a használatát.

Végezetül Hillar Aarelaid felhívta a figyelmet arra, hogy a jelentős adatvagyonnal gazdálkodó iparjogvédelmi hivataloknak fokozottan kell ügyelniük informatikai rendszereik biztonságára.

Nemcsak a számítógépes rendszerek, de személyes adataink is komoly védelemre szorulnak az online környezetben – hívta föl a figyelmet *dr. Viljar Peep*, az Estonian Data Protection Inspectorate főigazgatója. Az adatvédelem kérdéseire szakosodott intézmény az igazságügyi miniszter alá rendelt, független kormányzati szerv, amely közvetlen jelentéstételi kötelezettséggel tartozik az ombudsmannak és az észti parlament alkotmányügyi bizottságának.

A főigazgató részletesen ismertette a személyi azonosító adat kiadásával és használatával kapcsolatos elvi és gyakorlati kérdéseket. Mint egy korábbi előadásban már elhangzott, a digitális azonosítót minden észt állampolgár és az országban letelepedési engedéllyel bíró magánszemély megkapja. Az alapelveket az alkotmány rögzíti. Az azonosító használatát 2001 óta törvény szabályozza, amely rendelkezik a meghatározott adatok tárolásáról és felhasználási lehetőségeiről. A digitális személyi azonosítókat tartalmazó különböző adatbázisok (népesség-nyilvántartás, adó- és ingatlanügyek stb.) között van átjárás, de ezekben az adatbázisokban szenzitív adatokat nem tárolnak. Arra is ügyelnek, hogy csak célhoz kötöten, szükség esetén használják a személyi azonosító adatokat.

Mindenkinek joga van tudni, mikor, milyen adatát keresték – többek közt ennek ellenőrzésére is hivatott az inspektorátus, amelynek honlapja a www.eesti.ee címen érhető el.

David Smith a European Patent Network (EPN) honlapjáról szólva kiemelte, hogy – bár az EPO finanszírozza – az EPN-portál nem az EPO felügyelete alá tartozik. Az internetszolgáltatás célja egybevág az európai szabadalmi hálózat céljaival: a tagországok erőfeszítései szinergiát teremtvé segítik az innovatív erők kibontakoztatását, és ezzel az európai gazdaság erejének növelését.

Az EPN-portál egy felületen gyűjti össze valamennyi tagország iparjogvédelmi szolgáltatásait. Egy adott ország nevére kattintva a felhasználók a kiválasztott ország honlapjára lépnek át – ezek többnyire angol nyelven igazítanak útba.

A honlap egyik szegmense az EPN-együttműködésben részt vevő hivatalok szakemberei számára van fenntartva: erre a felületre jelszóval lehet belépni. Itt sok értékes információ található meg a tagországok jó gyakorlatáról, de fórum is működik, ahol a szakemberek kötetlen formában cserélhetnek eszmét egymással.

David Smith erőteljesen hangsúlyozta, hogy az EPN honlapja – amely a következő címen érhető el: www.epn-cooperation.org – csak akkor lehet sikeres, ha a tagországok gondoskodnak saját oldaluk naprakész karbantartásáról.

A szeminárium záróprogramjaként az albán, a cseh és a lengyel résztvevő mutatta be intézményének internetes szolgáltatásait.

Tószegi Zsuzsanna